PIERWSZA ŁAWKA · 40 ZADAŃ DO LEKTURY · EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2027 · JĘZYK POLSKI · KLASA 8

Syzyfowe prace – 40 zadań typu egzaminacyjnego z kluczem (egzamin ósmoklasisty 2027)

40 zadań w formule CKE do lektury obowiązkowej: fabuła i bohaterowie, gatunek, język, problematyka, konteksty, karta „jak na egzaminie” z argumentacją i planem wypracowania. Ramka „W pigułce”, klucz z zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Fabuła i bohaterowie** Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII	7 zad. 9 pkt
2	**Gatunek i kompozycja** Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII	6 zad. 7 pkt
3	**Język, styl i fragment tekstu** Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII	6 zad. 10 pkt
4	**Problematyka i wartości** Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII	7 zad. 11 pkt
5	**Konteksty i porównania** Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII	7 zad. 9 pkt
6	**Jak na egzaminie – zadania mieszane** Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII	7 zad. 9 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Materiał zawiera **40 zadań typu egzaminacyjnego** do jednej lektury obowiązkowej w sześciu kartach: fabuła i bohaterowie, gatunek i kompozycja, język i fragment tekstu, problematyka i wartości, konteksty i porównania oraz karta mieszana „jak na egzaminie”.
- Pierwsza karta zaczyna się od ramki **„W pigułce”** (o czym to jest, problematyka, bohaterowie, motywy, konteksty) – można od niej zacząć powtórkę.
- Formuły poleceń i punktacja są takie jak w arkuszach CKE (egzamin 10 maja 2027 r.). Od 2027 r. zadania mogą sprawdzać znajomość całych lektur także z klas IV–VI. Błąd rzeczowy dotyczący lektury oznacza 0 pkt za zadanie.
- Klucz na końcu zawiera zasady oceniania, przykładowe odpowiedzi i numer z brzmieniem wymagania z podstawy programowej.
- Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania i drukować karty osobno – np. jako kartkówkę albo pracę domową.

Materiał oryginalny przygotowany zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi na rok 2027 (informator CKE o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2024/2025, lista lektur obowiązkowych; podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r., Dz.U. 2024 poz. 996). Nie zawiera zadań z arkuszy CKE. Cytaty wyłącznie z utworów w domenie publicznej (wolnelektury.pl). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Fabuła i bohaterowie

Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 9 pkt

W pigułce

- **O czym to jest.** Powieść o dorastaniu Marcina Borowicza w zaborze rosyjskim: od szkółki w Owczarach, przez gimnazjum w Klerykowie, aż do matury. Szkoła ma zrobić z polskich uczniów posłusznych Rosji poddanych, ale młodzież potajemnie czyta zakazane polskie książki i odzyskuje poczucie narodowej tożsamości.
- **Problematyka:** rusyfikacja w szkole i jej daremność; dojrzewanie i kształtowanie się charakteru; przyjaźń i solidarność uczniów; rola literatury w budzeniu patriotyzmu; pierwsza miłość.
- **Bohaterowie**

Postać	Kim jest, jaki jest
Marcin Borowicz	Syn szlachciców z Gawronek; przez pewien czas ulega wpływom szkoły, potem dzięki kolegom i literaturze staje się świadomym Polakiem.
Andrzej (Jędrek) Radek	Syn biednego fornala; uparty, pracowity, sam utrzymuje się z korepetycji; przyjaciel Marcina.
Bernard Zygier	Nowy uczeń z Warszawy; na lekcji polskiego recytuje *Redutę Ordona*, potem prowadzi tajne spotkania kolegów.
Anna Stogowska (Biruta)	Uczennica gimnazjum żeńskiego, córka lekarza wojskowego; pierwsza miłość Marcina.
Kriestoobriadnikow i Zabielskij	Dyrektor i inspektor gimnazjum – sprytni rusyfikatorzy, którzy działają podstępem, nie siłą.
Pan Sztetter	Wylękniony nauczyciel języka polskiego; podczas recytacji Zygiera płacze.

- **Motywy**

Motyw	Jak występuje w lekturze
Szkoła	Miejsce nauki, ale i narzędzie rusyfikacji – kary, donosy, zakaz mówienia po polsku.
Przemiana	Marcin dojrzewa od posłusznego ucznia do młodego patrioty.
Literatura	Recytacja *Reduty Ordona* i czytanie Mickiewicza wstrząsają uczniami.
Syzyfowa praca	Wysiłek rusyfikatorów okazuje się daremny.

- **Konteksty:** Kontekst historyczny: zabór rosyjski po upadku powstania styczniowego, rusyfikacja szkół (nauka po rosyjsku, polski jako przedmiot nieobowiązkowy). Kontekst biograficzny: Żeromski chodził do gimnazjum w Kielcach – pierwowzorze Klerykowa; powieść wydał pod koniec XIX wieku. Tytuł nawiązuje do mitu o Syzyfie, który wtaczał pod górę głaz, wciąż spadający w dół – tak daremna jest praca rusyfikatorów.

Jak wykorzystać w wypracowaniu

Przykład 1. Temat: Czy literatura może zmienić człowieka? Napisz rozprawkę.
Argument: słowo poety potrafi obudzić uczucia, których nie zniszczy przymus. Przykład: gdy Zygier na lekcji polskiego wyrecytował *Redutę Ordona*, Marcin z trudem powstrzymywał szloch – od tej chwili z kolegami czytał zakazane książki Mickiewicza i Słowackiego.

Przykład 2. Temat: Napisz przemówienie o tym, że warto pozostać sobą mimo nacisków.
Argument: tożsamości nie da się narzucić siłą ani podstępem. Przykład: rusyfikatorzy w Klerykowie zabraniali polskiej literatury, a uczniowie i tak spotykali się u Gontali, żeby czytać i rozmawiać o polskiej historii.

Zadania

1 **Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących początku powieści *Syzyfowe prace*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. Marcin rozpoczął naukę w szkółce w Owczarach jako ośmioletni chłopiec.	P	F
2. Do szkoły w Owczarach Marcina odwiózł sam ojciec, bez matki.	P	F

2 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.** ___ / 1 pkt
Nauczycielem w szkółce w Owczarach był

A. Sztetter.
B. Ferdynand Wiechowski.
C. Rudolf Leim.
D. Majewski.

3 **Ustal kolejność zdarzeń z powieści. Wpisz numery od 1 do 4.** ___ / 1 pkt

_____ Matka Marcina umiera.
_____ Marcin wyrusza ze strzelcem Nogą na głuszce.
_____ Zygier recytuje na lekcji *Redutę Ordona*.
_____ Marcin zdaje egzamin do gimnazjum w Klerykowie.

4 **Dopasuj do każdej postaci właściwy opis. Wpisz odpowiednią literę.** ___ / 2 pkt

1. Michcik	a) nauczyciel, któremu Marcin w ciemności zabrał kładkę nad kanałem, chroniąc zebranie kolegów
2. Jaczmieniew	b) uczeń z Owczar, który popisywał się czytaniem po rosyjsku
3. Paluszkiewicz	c) dyrektor naukowy, który wizytował szkółkę w Owczarach
4. Majewski	d) guwerner dwóch paniczów w Pajęczynie, przezywany od kaszlu Kawką

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

5 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.** ___ / 1 pkt

Andrzej Radek dotarł do Klerykowa, by zdawać do klasy piątej gimnazjum,

A. pieszo, po ukończeniu czterech klas progimnazjum w Pyrzogłowach.

B. razem z Marcinem, który zaprosił go do Gawronek.

C. koleją, w towarzystwie inspektora Zabielskiego.

D. bryczką swojego ojca, zamożnego gospodarza.

6 **Wyjaśnij, kto i w jaki sposób zachęcił Andrzeja Radka do nauki oraz co Radek postanowił po śmierci tego człowieka.** ___ / 2 pkt

7 **Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących zakończenia powieści *Syzyfowe prace*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. Po wakacjach Marcin dowiedział się, że Biruta wyjechała z ojcem w głąb Rosji.	P	F
2. Przed wyjazdem Biruta pożegnała się z Marcinem w parku przy źródle.	P	F

Podgląd • Pierwsza Ławka

Gatunek i kompozycja

Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 7 pkt

Przypomnij sobie

- **Gatunki epiki** (np. nowela, opowiadanie, powieść) różnią się m.in. objętością, liczbą wątków i bohaterów.
- **Narrator** może być pierwszoosobowy albo trzecioosobowy; może znać myśli wielu postaci albo tylko jednej.
- **Kompozycja** – układ części utworu: rozdziałów, wątków, kolejność wprowadzania bohaterów.

Zadania

1 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
Narrator w powieści Syzyfowe prace ___ / 1 pkt

A. zna wyłącznie myśli Marcina Borowicza.

B. nie występuje – utwór składa się z dialogów.

C. jest jednym z uczniów i opowiada w pierwszej osobie.

D. opowiada w trzeciej osobie i zna myśli wielu postaci, np. Marcina, Radka i dyrektora Jaczmieniewa.

2 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
Syzyfowe prace to powieść, ponieważ ___ / 1 pkt

A. składa się z aktów i didaskaliów.

B. jest pisana wierszem i podzielona na księgi.

C. jest to obszerny utwór epicki pisany prozą, o rozbudowanej fabule i wielu bohaterach.

D. jest krótkim utworem z wyraźnym punktem zwrotnym i jednym wątkiem.

3 **Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących świata przedstawionego w powieści *Syzyfowe prace*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. W czasie nauki w Klerykowie Marcin mieszka nie u rodziców, lecz na stancji.	**P**	**F**
2. Wszystkie wydarzenia rozgrywają się w Klerykowie.	**P**	**F**

4 **Wyjaśnij, dlaczego *Syzyfowe prace* można nazwać powieścią o dorastaniu. Podaj dwa przykłady zmian w życiu lub postawie Marcina Borowicza.** ___ / 2 pkt

Język, styl i fragment tekstu

Syzyfowe prace – Stefan Żeromski · kl. VII–VIII

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 10 pkt

Przypomnij sobie

- **Porównanie** – zestawienie dwóch rzeczy za pomocą wyrazów „jak”, „niby”, „jakby”, „podobny do”.
- **Komizm** – to, co w utworze śmieszy; bywa sytuacyjny, postaci lub słowny.
- **Zapożyczenie** – wyraz przejęty z obcego języka; **archaizm** – wyraz dawny, dziś nieużywany.
- **Mowa zależna** – przytoczenie cudzych słów w zdaniu podrzędnym, np. ze spójnikiem „że”, ze zmianą osoby.

Zadania

1 **Przeczytaj fragment powieści i wykonaj zadania.** ___ / 5 pkt

Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace* (fragment)

— A… — mruknął Sztetter. — Wasza familija?
— Zygier — rzekł nowy uczeń.

Nauczyciel zaczął szukać tej familii w spisie abecadłowym pod literą Z — i nic znalazł.
— Mówisz pan… Zygier?

— Tak. W papierach i w metryce stało: Sieger, jak pisał się mój dziad i ojciec, dlatego prawdopodobnie zanotowano pod S. Ja nazywam się Bernard Zygier, Zet, y, gier…

Nauczyciel spojrzał na nowego ucznia i smutne oczy jego zajaśniały przez chwilę nikłym promyczkiem wesela.
— Niech będzie Zygier… — powiedział. — Chcesz pan uczęszczać na lekcje języka polskiego?
— Rozumie się! Przecież to nasz język ojczysty… (Wied' eto nasz rodnoj jazyk).

Sztetter obejrzał szybkim lotem drzwi oszklone, tego ucznia, dziennik i poruszył wargami, jak gdyby mówił jakieś słowo, czego przecie nikt nie dosłyszał.

Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*, rozdział XV, tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl), domena publiczna. [114 wyrazów]

Sztetter – nauczyciel języka polskiego w gimnazjum w Klerykowie; metryka – dokument urodzenia; „Wied' eto nasz rodnoj jazyk” – to samo zdanie powtórzone po rosyjsku.

1.1 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Zygier podaje nauczycielowi swoje nazwisko w formie „Zygier", ponieważ ___ / 1 pkt

A. nauczyciel źle odczytał jego nazwisko z dziennika.

B. chce ukryć, że został wydalony z gimnazjum.

C. tak każe mu pisać dyrektor gimnazjum.

D. chce, by zapisywano je po polsku, choć w dokumentach widnieje forma „Sieger".

1.2 **Wyjaśnij, dlaczego Sztetter „obejrzał szybkim lotem drzwi oszklone". Odwołaj się do sytuacji w gimnazjum w Klerykowie.** ___ / 2 pkt

1.3 **Przekształć wypowiedź Zygiera na mowę zależną.**

— Rozumie się! Przecież to nasz język ojczysty… ___ / 1 pkt

1.4 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Słowo „familija" w pytaniu Sztettera „Wasza familija?" znaczy tu: ___ / 1 pkt

A. nazwisko.

B. pochodzenie.

C. klasa.

D. rodzina.

2 **Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących środków stylistycznych w powieści. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. W zdaniu „Twarz nauczyciela była biała jak papier" występuje porównanie.	**P**	**F**
2. Opis znaku mnożenia, na którym „można by […] powiesić palto", to przykład zdrobnienia.	**P**	**F**

3 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Wyprawa po głuszce ze strzelcem Nogą, który kazał Marcinowi godzinami gwizdać na wabik, choć głuszców w okolicy od wieku nie było, to przykład ___ / 1 pkt

A. inwokacji.

B. symbolu narodowego.

C. komizmu sytuacyjnego.

D. apostrofy.

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Syzyfowe prace – 40 zadań typu egzaminacyjnego z kluczem (egzamin ósmoklasisty 2027)

Podgląd pokazał 8 z 24 stron. Pełna wersja: 24 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- 40 zadań typu egzaminacyjnego do lektury obowiązkowej „Syzyfowe prace" – w formule egzaminu ósmoklasisty 2027, z kluczem i zasadami oceniania.
- Sześć kart: fabuła i bohaterowie (z ramką „W pigułce"), gatunek i kompozycja, język i fragment tekstu, problematyka i wartości, konteksty i porównania z innymi lekturami, karta „ja
- Zadania prawda/fałsz, wyboru, dopasowania, kolejności zdarzeń i otwarte – także argument do tezy, teza i plan wypracowania.
- Przy każdym zadaniu numer wymagania z podstawy programowej.
- Gotowe na powtórkę przed egzaminem, kartkówkę z lektury albo pracę domową – każdą kartę można wydrukować osobno.
- PDF do druku (24 stron) i DOCX do edycji (czarno-biały, gotowy do kserowania).
- Treść oryginalna; cytaty tylko z utworów w domenie publicznej.
- Pisownia według zasad od 1 stycznia 2026 r.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/egzamin-osmoklasisty-2027-syzyfowe-prace-40-zadan